

VOJNI INVALID

GLASILO UDRUŽENJA VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE S.H.S.

OBLASTNEGA ODBORA ZA LJUBLJANSKO IN MARIBORSKO OBLAST V LJUBLJANI

List izhaja 1. in 15. v mesecu. — Posamezna številka 1 Din. Naročnina mesečno 2 Din. — Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Št. Peterska vojašnica.

Podatki iz invalidskega vprašanja.

Pod tem naslovom smo pred kratkim otvorili posebni stolpec v našem listu, da naše čitatelje vedno informiramo v različnih važnostih v našem vprašanju.

Vemo, da pred vsem vsakega zanima kako se naše vprašanje razvija, kaj mu je storiti in pričakovati.

Za to hočemo danes zopet pojasniti par zadev.

Že zadnjič smo pisali, da se bodo izplačevale invalidnine za nazaj, ker je na pritisk udruženja in kongresa g. minister socialne politike preskrbel nekaj izrednega kredita. Ne vemo na kak način se je vrnila v naše zadnje poročilo neljuba pomota v datumu. Mesto, da se bodo invalidnine izplačale nazaj za čas med 1. majem 1923 in 31. marcem 1926, je stalo pomotoma med 31. majem 1925 in 31. marcem 1926. Vzemite torej danes to popravilo na znanje.

Danes zamoremo sporočiti, da so se izplačila že vršila in najbrž so vsi dotični že tudi prejeli za to dobo jim za nazaj pripadajoče svote.

Nekaj hočemo povedati tudi glede odkupnin invalidnine. Dobili smo obvestilo, da je dotična komisija sedaj že par slučajev končno rešila. Imamo že nekaj imen prosilcev, katerim so že svote ponudene. Glede velikosti svot omenjamo, da so sedaj v teh slučajih kolikor jih poznamo, od 5000—17.000 Din. Ker smo v zadnjem času v tej zadevi intervenirali po našem zastopniku, je začelo vprašanje vendar prihajati do končnih rešitev, kar pomeni zopet nekoliko napredka.

Po večini pa delajo prosilci nepopolne prošnje, katere je treba vračati v izpopolnitev. Že v naši zadnji številki smo dali naša navodila, katerih naj se vsak točno drži.

Veliko nezadovoljstvo med invalidi napravlja vprašanje sprejemanja pri zdravnikih. Predpisi so težko izvedljivi in za invalide dosegljivi, zato se čujejo večne pritožbe. Že večkrat smo se prizadevali, da bi se v tem oziru napravilo nekaj definitivnega toda zaman, ker so določbe skoro težko izvedljive.

Našim invalidom še povečini sedaj ni znano, kakšni so predpisi.

Brezplačno zdravljenje v smislu določbe zakona pojmujejo tako, da si lahko izbirajo poljubne zdravnike in zavode, katere mora plačati država.

Stvar pa ni taka. Brezplačno zdravljenje je določeno samo v državnih bolnicah, le v nujnih slučajih morajo nuditi brezplačno zdravljenje državni zdravniki.

Seveda državni zdravniki pa tudi ne dobe zastoj zdravil, zato se branijo invalide, ki ne plačajo, zdraviti. Mnogi mislijo, da je državna oblast dolžna povrniti take zdravstvene stroške, toda ista noče, ker se opira samo na določbo zastojnega zdravljenja. Kvečjemu je voljna dati komu kako podporo. Pri sedanjih razmerah je torej invalidu nemogoče poslužiti se zdravnika za zdravljenje izven bolnice, ako ga isti noče zastoj zdraviti ali pa mu sam ne plača. Zdravniška spričevala, ki jih invalidi potrebujejo kot dokumente pa vendar morajo dobiti brezplačno. Če zdravniki odklanjajo zastojno zdravljenje, ker imajo pri tem materialne izdatke, nimajo vzroka odklanjati izdajanje spričeval. V mnogih krajih se godi, da zdravniki nočejo delati brezplačnih spričeval. V takih slučajih naj organizacije posredujejo in pošljejo podatke Oblastnemu odboru, da jih zbere in intervenira. Posebno pri reducirancih se to pogosto dogaja, ako prosijo zdravniška spričevala za obnove. Odklanjajo jih jim iz vzroka, da niso invalidi. Vendar pa reduciranci potrebujejo spričevala kot dokaze k obnovam. Ako se jim to ne verjame, naj zaprosijo sodišče, da jim izda potrdilo, da je treba k obnovi zdravniškega spričevala. S takim potrdilom ga mora vsak dobiti, ker se potrebuje pri uradnem postopanju.

Še na nekaj hočemo naše tovariše invalide opozoriti.

Gotovo je še dosti takih, ki potrebujejo strokovne izobrazbe. Sedaj ko se pričenejo obrtne šole in tečaji in se bliža zimski čas, bi se marsikdo lahko poslužil te pravice. Vsi taki invalidi, ki si ne morejo ustvariti drugačne eksistence, se morajo pobrigati, da se za nekaj usposobijo. Na razpolago jim je oskrba za čas učenja, zato naj se kar za nekaj odločijo in vložijo prošnje.

Tudi za revno invalidsko deco in sirote lahko zaprosijo, da se jih na ta način izobrazijo. Videli smo, da se je začelo v zadnjem času vpoštevati tudi deco.

Toliko pojasnil za danes. Dobro bi bilo, ako bi čitatelji sami poslali v raztolmačenje kako vprašanje, ki bi se v našem glasilu na ta način obrazložilo.

Skrb za obnemogle.

Najslabša v invalidskem vprašanju je skrb za obnemogle in delanezmožne. Med invalidskimi vrstami je opažati vedno več siromakov in pomilovanja vrednih ljudi, ki vzbujajo sočutje v javnosti. Invalidskih zavetišč in hiralnic nimamo, kamor bi mogli take reveže namestiti. Naš letošnji kongres je kritiziral, da nimamo invalidskih zavetišč, dočim v drugih državah obstojajo.

Jasno je, da se mnoge bolezni slabšajo od dne do dne in k temu pripomore še starost. Ako hočemo, da ne bo takim invalidom usojeno biti navadni berači, kakor je bil nekdanji običaj, mora moderna doba socialnih razmer odpraviti take slike splošnega pomilovanja in sočutja.

Pomisliti je treba, da imamo ogromno množico vojnih invalidov, ki se starajo in sčasoma se lahko nudi v javnosti žalostna slika.

Naš invalidski zakon ocenjuje hiralce zelo krivično, zato je treba v tem oziru napraviti nekaj popolnejšega.

Zakon jih ocenjuje po poškodbah, na primer brez dveh udov, ohromelosti itd. in jih klasificira kot 100% z dodatkom.

V praksi se vidi, kako po takih predpisih ocenjujejo komisije. Človek, ki ni za nobeno delo, za nobeno rabo na svetu, ne more dobiti take ocenitve, ker se mu na telesu ne vidi ravno taka poškodba. Ako je pa nima, ne more reflektirati na oskrbo kot hiralce.

Koliko imamo priliko videti invalidov, da se jim bolezni tako slabšajo, da postanejo popolni mučeniki, pa ostajajo brez pomoči na ulicah. Samo malo primera hočemo navesti.

Na ulici smo srečavali invalida, ki se premika s težavo po dveh palicah. Stanovanja nima, ker ga ne more plačati, zato ker ne more delati in nič ne zasluži. Prošiti mora usmiljenja

po hišah. Žena mu je slepa in pripeljal jo je v bolnico, ker sama ne more hoditi, a še kljub temu se mu je poškodovala po nesreči na potu. Kdo drug jo hoče voditi, občina se za to ne briga. In tako je sam ostal v tujem mestu brez sredstev.

Pa zopet vidimo drugega invalida. Že večkrat se je oglašil pri nas. Trese se, da je človeka strah. Zvrnil se je na cesti od bolezni in lakote, prepeljali so ga v bolnico in od tam ga čez čas odpuste. Šel bo zopet — kam? — Kdo ve kakšno pot in usodo ima pred seboj?

Takih slik je vedno več. In pri vsem tem naš zakon klasificira mehanično, mrtvo, ker ne vidi in oni, ki bi ga lahko popravili, tudi ne. Obstojajo mnogo hiralcev, pomilovanja vrednih, ki jih zakon prezira in za njih usodo nima leka.

Če bomo hoteli napraviti invalidskemu staležu dostojno sliko, je skrajni čas, da se nekaj stori. Uduženje samo prosi za povzdigo lastnih invalidskih domov. Ali bo našlo opore, da se bo koristna želja mogla uresničiti?

Pri nas je običajno, da imajo že večje občine svoje ubožnice. Med zdravimi občani se dobe na starost hiralci, obnemogli reveži, za katere se skrbi. Toliko bolj moramo pričakovati žalostnih usod med pohabljenici, katerih že sedaj vidimo dosti. Toda preskrbe invalida se vsaka privatna institucija brani. Vse se izgovarja na državno preskrbo. Za to je treba dati neko inicijativo, da se temu zlu odpomore.

Sredstva se lahko najdejo, saj jih najdejo celo posamezne občine. Skrb za najbednejše med bednimi mora biti prva.

Pri nas in drugod.

Danes moremo razjasniti nekoliko položaj bolgarskih vojnih žrtev, ki smo ga posneli po poročilu predsednika tamkajšnjega udruženja tov. Minču Gaučeva v »Reichsbundu«.

V Bolgariji obstoja invalidska organizacija že 15 let. V začetku so se pojavile male organizacije vojakov, oficirjev in vdov, polagoma so se pa združile v 4 udruženja pod imenom »Zveza invalidskih društev«, v kateri so bili včlanjeni vojaki, vdove, starši in sirote »Zveze vojnih žrtev«, ki je konkurirala prvoomenjeni, dalje so imeli oficirji svojo »Oficirsko zvezo Invalid«, oficirske vdove pa so imele udruženje »Lastna žrtev«. Poleg teh pa so imeli še slepci svoje društvo »Temnost«.

Polagoma so se začeli med seboj zblíževati in dne 5. junija 1923 se je tvorilo enotno udruženje za vso državo pod imenom »Zveza vojnih invalidov, vdov, sirot in staršev«. Le društvo »Temnost« ni pristopilo. Vsak odbor združenih organizacij ima po 5 odbornikov, organizacije pa se vzdržujejo iz prispevkov članarine.

Na čelu zveze stoji takozvani komite, katerega voli vsakoletni kongres. V komiteju so delegati raznih organizacij. Zveza je politično strogo nevtralna, kdor se od članov poslužuje politike, je izključen.

Zveza zasleduje cilje in varuje interese za vse vojne žrtve ne glede na to, ali so organizirane?

V letu 1922/23 je imela 18.832 članov, leta 1923/24 še 18.882 članov, 1924/25 že 23.049 članov in 1925/26 pa 27.379 članov.

Po zadnji statistiki je izmed članov 9835 invalidov, 11.189 vdov, 3828 sirot in 2527 staršev. Ti člani so organizirani v 27 društvih, ki tvorijo zvezo.

Oficijelna statistika vseh vojnih žrtev v Bolgariji še ne obstoja, ceni se pa invalidov na 42.000, od katerih jih dobiva rente le 15.443,

vojnih vdov 38.893 s 76.565 otroci in polnih sirot 65.742, ki dobivajo rente. Izpod 30% invalidi ne prejemajo rent. Vseh vojnih žrtev se ceni okroglo na 400.000.

Vojni invalidi uživajo po mnogih zakonih in odredbah veliko privilegijev. Zakoni se stalno izboljšujejo v prid vojnih žrtev le v toliko, kolikor se ne tiče finančnih potreb od strani države. Izplačevanje vojnih dolgov, reparacij itd. jemlje preveč sredstev.

Hočemo navesti le, koliko dobiva invalid-redov na mesec:

30 %	40 %	50 %	60 %	70 %	80 %	90 %	100 %
160	270	375	690	880	1370	1635	2000

Vdove:

brez otrok	z 1 otrokom	z 2 otrokoma	s 3 ali več otroci
159	255	320	385

Sirote: ena 175, dve 240, tri ali več 305, starši pa 159 levov na mesec.

Pri podoficirjih in oficirjih se povišuje tako, da dobi n. pr. narednik 200 levov, kapetan 597 levov.

Primer k takim prejemkom se napravi najlažje s tem, da potrebuje delavska 3članska družina za hrano po 3000 levov mesečno, za

stanovanje sobe in kuhinje 1500 levov mesečno, ena obleka stane 3000 levov, kilogram kruha 8—9 levov, govejega mesa 30 levov itd.

Zveza se prizadeva, da bi vsaj prejemke nižjih kategorij za enkrat zvišala. Dne 6. marca 1927 so se vršili po vseh krajih Bolgarije veliki protestni shodi za povišanje rent vsaj nižjim kategorijam. Kralj je poklical k sebi ministrskega predsednika (ki je bil obenem tudi takrat zastopnik finančnega ministra) ter ministra vojne ter se je z njima posvetoval, kaj bi bilo storiti v interesu trpečih vojnih žrtev. Izrazil je željo, da bi se našla pota in sredstva za izboljšanje stanja. Nato je poklical kralj k sebi tudi predsednika zveze vojnih žrtev, kateremu je naznanil, da so podvzeti koraki za izboljšanje invalidskega vprašanja. Ministrski predsednik, načelniki strank in parlamentarci so obljubili storiti vse mogoče v smislu invalidskih zahtev. Finančni minister se sedaj stalno bavi s tem vprašanjem, da bi našel sredstva kljub vsemu črtanju budžeta. Izgleda pa malo, da se bodo v doglednem času našla.

Iz tega vidimo, da je pokret med bolgarskimi vojnimi žrtvami velik in enoten.

Sreski poglavar.

Broj 12.165/6.

Šmarje pri Jelšah, dne 17. 8. 1926.

Gospod

Franjo Kokolj,

Gaberje pri Celju št. 6.

Na Vašo prošnjo z dne 28. 7. 1926. za odobrenje podružnice v Rog. Slatini s stajališčem Hotel Pošta Vaše koncesionirane obrti prevajanja ljudi z autotaksom, sreski poglavar v Šmarju pri Jelšah, v smislu § 23. obrtnega reda iz leta 1907. ne ugodí, ker za zaproseno podružnico ne obstoja krajevna potreba.

Proti temu odloku je dopusten priziv na velikega župana mariborske oblasti v Mariboru potom sreskega poglavarja v Šmarju pri Jelšah tekom 14 dni po dnevu dostavitve.

Sreski poglavar:

L. S.

Dr. Hrašovec s. r.

Invalid Kokolj se je pravice priziva poslužil dne 28. 8. 1926. pri velikem županu marib. oblasti. Na ta priziv pa še do danes ni rešitve, kljub temu, da je tajnik tuk. kraj. odbora UVI meseca julija t. l. sam osebno interveniral, da se rešitev pospeši.

Med tem smo pa izvedeli skozi neko tukajšnjo zelo ugledno osebo, da je bilo dovoljenje za vpostavo autotaksne podružnice v Rog. Slatini izdano hotelirju, mesarju, veleposestniku in imejitelju autokoncesije v Celju g. Jos. Žumru.

Ne moremo razumeti, kako je sreski poglavar v Šmarju pri Jelšah mogel svoj odlok motivirati s tem, da za vpostavitve autotaksne podružnice v Rog. Slatini ni krajevne potrebe, med tem pa je dobila tozadevno koncesijo v istem kraju dobro situirana in po invalidskem zakonu nezaščiten oseba.

Tako se dela z invalidi. Ali je invalidski zakon zato tu, da se ga prezira?

Invalidski zakon je že itak sam na sebi tako slab, da invalidom ne nudi dosti. One ugodnosti, od katerih bi morale vojne žrtve imeti koristi, se dajejo drugim osebam, kakor je v tem slučaju, celo veleposestniku.

Proti kršitvi invalidskega zakona vojne žrtve najodločneje protestiramo, oblastni odbor UVI v Ljubljani pa pozivamo, naj napravi potrebne korake, da se izdano dovoljenje za autotaksno podružnico v Rog. Slatini revidira v korist voj. invalidu Kokolju, ki je navezan edino na zaslužek od te obrti.

Krajevni odbor UVI Celje.

Politične beležke.

Senzacionalen bolgarski predlog za jugoslovnski imperij. Osebno glasilo zunanega ministra Burova, »Mir« objavljá na uvodnem mestu članek, o katerem se misli, da je bil objavljen z znanjem in odobravanjem samega g. Burova. V članku se navajajo konkretni predlogi o ustanovitvi velikega jugoslovenskega imperija na Balkanu po primeru bivšega nemškega imperija. Ta jugoslov. imperij naj bi obsegal vsa ozemlja sedanje Jugoslavije in Bolgarije in naj bi obdržal obe dinastiji, kakor je bil slučaj z bivšim bavarskim kraljem. Kot posebne države v tem imperiju naj bi obstojale Srbija, Bolgarija, Hrvatska, Slovenija, Črna gora, Bosna in Hercegovina z Dalmacijo in Makedonija. Kakor

Zborovanje Zveze vojakov.

Tudi letos je uspelo zborovanje Zveze vojakov na Brezjah dne 21. avgusta t. l. zelo veličastno. Lepo vreme je privabilo tisoče vojnih tovarišev, med njimi tudi invalidov. Videlo se je, kako je utrjena med njimi vzajemnost, ki jo pospešuje pred 4 leti ustanovljena Zveza.

Ob 10. uri dopoldne se je pričela slovesnost s službo božjo, pri kateri je imel bivši kurat g. Bonač dolg cerkveni govor. Sledila je maša na prostem, po kateri je šestorica bivših vojnih kuratov opravila libero padlim tovarišem, zbor vojnih tovarišev pa je zapel par žalostink. Po cerkvenih opravilih je otvoril g. major Colarič impozantno zborovanje, ki se je vršilo pred cerkvijo. Pozdravil je navzoče, kakor je cel zbor vzkliknil trikratni Živijo v pozdrav Njegovemu Veličanstvu kralju in vladarski hiši. Sprejeta je bila pozdravna brzojavka na Bied. Gosp. major Colarič je prečital brzojavko komandanta dravske divizije g. generala Kalafatovića, ki se je vsled zadržka oprostil in množica je pozdravljala našo vojsko. Burno pozdravljena sta bila tudi navzoči g. general Lavrič, najstarejši slovenski veteran, in g. general Majster, katerega pozdravno pismo je prečital g. Colarič. Nato je g. major Colarič v krasnem govoru razložil program in delo Zveze. Med drugim je v kratkih, jedrnatih potezih obrazložil tudi mizerno invalidsko vprašanje, pri katerem hoče Zveza vedno sodelovati, da bo enkrat pravično rešeno. Zveza ima tudi cilj, da vzbuja zavest med narodom, ki čuti, da so zaslužnjeni naši bratje v Korotanu in Primorju.

Tajnik g. Bonač in blagajnik g. Wagner sta za tem podala poročilo o delovanju. Gosp. Bonač je izrazil navzočemu zastopniku Udruženja invalidov tov. Tomcu, naj sporoči invalidom in vojnim žrtvam, da hoče Zveza vedno delati roko v roki za njihovo pomoč in pravično rešitev invalidskega vprašanja. Sledila je volitev, pri kateri je ostal po večini stari odbor s predsednikom g. majorjem Colaričem na čelu, ki je bil burno aklamiran. Kot zastopnik invalidov je bil izvoljen v odbor tov. Tomc.

Tov. Tomc je v imenu Udruženja pozdravil zborovalce vojne tovariše in se zahvalil Zvezi za bratsko sodelovanje v vseh najtežjih slučajih mizernega vprašanja. Izrazil je upanje, da bo Zveza po današnjem zborovanju z isto voljo sodelovala pri vseh prilikah skupno z invalidskim Udruženjem, ker se vidi, da so vsi vojni tovariši na današnjem zborovanju z vzkliki manifestirali za pravično rešitev o priliki govora g. majorja Colariča. S pozivom, naj se tovariši delegati zberejo popoldne v samostanski dvorani v svrhu rešitve nekaterih internih Zvezinih vprašanj, je predsednik g. Colarič zaključil zborovanje.

Ob 3. uri popoldne se je vršil ta napovedani sestanek, pozneje pa so se vojni tovariši napotili na vlak ter se povrnili domov.

To četrto zborovanje je pokazalo, da pridobiva Zveza vedno več simpatij in odziva med vojnimi tovariši.

Kdo ima prednost pri podeljevanju koncesij?

Čl. 37. inv. zak. z dne 17. nov. 1925 pravi: Prav tako se morajo vsa dopustila, ki jih daje država in občina, kakor n. pr. bioskopi, restavracije, kantine, kioski itd. podeljevati v prvi vrsti osebam, zaščitenim s tem zakonom. Tako pravi inv. zakon! Kako se pa zakon v resnici izvaja, naj služi sledeči primer:

Kokolj Franjo, 50% vojni invalid iz Gaberja pri Celju je vložil 28. julija 1926 na sresko poglavarstvo v Šmarju pri Jelšah prošnjo za postavitev podružnice autotaksnega podjetja v Rog. Slatini s stajališčem hotel »Pri Pošti«.

Na to prošnjo je dobil imenovani od sreskega poglavarstva v Šmarju pri Jelšah sledeči odgovor:

Pa je prišel človek in se ustavil pred vrati. Noge so se mu tresle in glavo je povešal. Globoko udrte so bile njegove oči in obraz upadel, pepelnat.

»Kaj hočete?«

Pogledal je človek vratarja. S težavo je razbral napis na njegovi kapi, zakaj stare so bile njegove oči.

»Gregor Ovsenik sem.« je rekel zaupno.

»Prejšnji vratar.«

»A.« se je začudil sedanji vratar. »Pri onem, ki je pobegnil?«

»Da, pri onem. Dvajset let sem bil, dvajset let.«

»Dvajset let,« se je začudil vratar in dvignil obrvi. »In sedaj?«

Gregor Ovsenik je pogledal vratarja.

»Sedaj?... Beračim.«

Bridkost je trepetala v teh besedah.

»Delal sem, kjer sem le dobil delo. Pa kaj je to. Od danes do jutri. Potem pa zopet nič, ves čas nič. A jesti je treba vsak dan. Preveč jih je, na tisoče. Kdo bi se menil za starca. A jesti mora tudi on... In tako beračim. A kako je to beračenje? Če kdo kaj da, kolne v svojem srcu. Kakor da sem dvajset let lenaril.«

Z rokavom je potegnil čez oči, kakor da briše solze.

»Gospodar je tam, v pisarni?...«

Vratar je pokimal. Ni mogel, da bi rekel: ne smeš! Prepovedano mi je pustiti berače v hotel. Samo v notranjosti je zaklicalo: »ne smeš«, a preko usten ni prišlo. Gregor Ovse-

nik pa, kakor da je slišal ta klic, se je obrnil in trudno mahnil z roko.

»Ne bojte se. Dvajset let sem bil vratar. Prav tu, pri teh vratih.«

In kakor da se je nečesa domislil, ga je vprašal zaupno:

»Ali ste oženjeni?«

Vratar se je zavzel. A udrte oči Gregorja Ovsenika so gledale tako odkrito, da je odkimal z glavo, nehoti, kakor da je nekdo prijel za njo in zmajal z njo.

»Niste... Glejte, in jaz sem oženjen. In hčerko imam, že veliko in lepo. Pa je bolna revica. Denarja pa ni, da bi ozdravela, da bi se nasitila. Jesen je in noči so hladne. Pa ni drv, ne premoga, da zakurim. Dvajset let sem bil tu vratar. Mladost sem pustil tu in svoje moči... A žena strada sedaj in hčerka umira, jaz pa beračim. Pa sem videl odprta vrata, prav ta, kjer sem bil vratar dvajset let in sem prišel, da poiščem in vzamem seboj, kar je mojega.«

Po hodniku je prišel človek v črni suknji, srednje velik in z rejenim trebuhom. Počasi, oblastno je korakal s kratkimi koraki in zlata verižica na trebuhu se je svetila. Roke je nosil na hrbtu.

Vratar je ponižno snel kapo. »Gospod.« je jecljal z bojazljivim glasom. »Ta mož pravi, da je bil vratar tega hotela pri prejšnjem lastniku.«

(Dalje prihodnjič.)

LISTEK.

IVAN VUK:

Gregor Ovsenik.

Gregor Ovsenik je pograbil vrč in pokleknil ob vzglavju. Podprl je s koščenimi rokami glavo bolne hčerke, da je pila željno in počasi. Zasmilila se mu je še bolj, ko je začutil njeno shujšano telesce v svojih rokah, zasmilila se mu je žena v kotu, stradajoča in prezebajoča.

»Prinesem jedil in vina in drv,« je dejal, a se je takoj zavedel, da laže.

Žena je pokimala tiho, trpeče; hčerka je zaprla oči in se nasmehnila, kakor v sladkem pričakovanju, kakor da so ji očetove besede vlile v njene žile novih sil...

Tista začrnela, železna glavna vrata hotela »Uzon«, ki so se zdela človeku, ki je šel mimo, kakor vrata velike mrtvašnice, so se zopet odprla. Življenje je zavladalo v hiši, prej tako tihi in pokojni. Na glavnem vhodu, pri velikih vratih je stal vratar, mlad in življenja poln s čepico na glavi, na kateri se je bliščalo: »Hotel Uzon«.

Odkrival se je ljudem, ki so hodili skozi vrata in se jim klanjal in sprejemal napitnine. Sami elegantno oblečeni ljudje so bili obiskovalci hotela, same »milostne gospe« in »vaša blagorodja«. Siromaka ni bilo med njimi.

v Nemčiji naj bi se tudi v jugoslovenskem imperiju izoblikovala enotna nacionalna individualnost. »Mir« meni, naj bi ravno Srbi povzeli inicijativo za ustanovitev takega jugoslovenskega imperija na Balkanu.

Revolverski atentat na policijskega šefa v Sofiji. Tajnik javne varnosti Peter Atanasov v Sofiji je bil ranjen od neznancev s streli iz revolverja, ko je hotel vstopiti v svoje stanovanje. Ko je bil prepeljan v bolnico, je bil tamkaj ranjen ponovno od ljudi, katerim se je posrečilo ubežati. V njegovo bolniško sobo sta bila v njegovo varstvo postavljena dva policijska agenta. Ponoči je ranjenca obiskala njegova žena. Kmalu nato je bolnico napadlo troje obožanih skupin, ki so s silo odvedli Atanasova in njegovo ženo na avto, ki je izginil v temnih ulicah.

Sacco in Vanzetti — dva delavca v Ameriki po nedolžnem usmrčena. Sedem let je minulo, ko je bil v mestu South Braintree v državi Massachusetts izvršen brutalen umor. Dva plačilna uradnika Slater-Morillove tovarne čevljev sta nesla v kovčeku 15.000 Dol. in sta bila napadena in umorjena. Iskali so morilce, ki so izginili. Pa so osumili tudi Bartolomea Vanzettija in Nicola Sacco. In čeravno niso mogli dokazati nič stvarnega da sta kriva, so ju vsled osumljenja obsodili na smrt. Obsodba je bila krivična in šest let sta visela med upom in strahom na smrt obsojena, ker se je delavstvo zavzelo za njiju in zahtevalo ponovno obravnavo. Med tem se je celo pravi morilec pod grižnjo vesti sam javil in priznal, da je on bil pri umoru, a Sacco in Vanzetti da sta nedolžna. Zaman. Rekli so, da se mu je zmešalo in niso hoteli nove obravnave. Vendar ju tudi niso usmrtili nego se je to vleklo do sedaj. Iz celega sveta so delavske organizacije, znanstveniki, pisatelji, zahtevali naj Amerika ne dela justičnega umora in naj se pomilosti po krivem na smrt obsojena. Guverner se je sicer dal pregovoriti in je prešidiral akte, a je nato potrdil, da je obsodba pravilna. Demonstracije so pa silno naraščale in zahteval je ves svet, da se ju ne usmrti. Ali Amerika je hotela pokazati, da se nikogar ne boji in če hoče, ubije, kogar se ji zdi, ju je tudi zares te dni justificirala. Ker sta bila anarhista, so govorili vlastodržci Amerike, že to je dovolj, da umrjeta. Silne demonstracije je vzbudila vest o usmrtni po celem svetu. V Ameriki je bil boj s policijo. S strojnimi in z vojsko so stražili jetnišnico. V Parizu je bila krvava demonstracija, istotako v Nemčiji in drugod. V Švici so demonstranti porušili knjižnico in dvorano Društva narodov. In take demonstracije se vrše dan za dnem. Bojkotira se ameriško blago. Amerika je z usmrtno Sacco in Vanzettija pokazala, da je njeno sodstvo še v srednjem veku in si s tem pred kulturnim svetom vtisnila grd madež.

Odprava vojaške kontrole na Madžarskem. Člani sveta Društva narodov in madžarska vlada so bili od glavnega tajništva Društva narodov obveščeni, da je veleposlaniška konferenca ukinila vojaško kontrolo na Madžarskem. Poročilo pravi, da je vojaška kontrolna komisija na Madžarskem ugotovila, da so bile s strani Madžarske izpolnjene vse vojaške obveznosti, izvirajoče iz tripartitske pogodbe. Zato je veleposlaniška konferenca sklenila, da se delovanje kontrolne komisije na Madžarskem ukine. Nadaljno nadzorstvo nad oboroževanjem na Madžarskem, v Nemčiji, Avstriji in Bolgariji bo izvajalo po potrebi Društvo narodov.

Prihod Cena bega v Beograd. V Beograd je prispel albanski poslanik na našem dvoru Cena beg. Naš poslanik v Albaniji je že došel v Tirano. S tem bo do kraja likvidiran spor, ki je svojčas povzročil toliko prahu.

Nova ponižanja in novi udarci. Fašistična oblast je v Postojni 23. avgusta t. l. dala demolirati Vilharjev spomenik, ki so ga prenesli na staro pokopališče za cerkvijo. To je tisočletna kultura Italijanov.

Odprava smrtne kazni v Švici. Parlamentarna komisija za izdelavo novega kazenskega zakonika je z 19 proti 5 glasovom sprejela predlog za odpravo smrtne kazni. Mesto smrtne kazni se uvede dosmrtna ječa.

Madžarska krši mirovno pogodbo. Poročilo konference veleposlanikov glede odprave vojaške kontrole na Madžarskem ugotavlja med drugim celo vrsto kršitev določb tripartitske mirovne pogodbe s strani Madžarske. Med drugim ugotavlja poročilo, da se vrše velike nerednosti pri izpolnjevanju oficirske zveze in da se vrši tudi rekrutovanje ilegalnim putem. Službena doba tako zvanih prostovoljnih vojakov znaša v smislu določb mirovne pogodbe 12 let, ugotovljeno pa je, da odpuščajo vojake pred potekom sezone, da na ta način izvežbajo kar največ vojaškega naraščaja. Konferenca veleposlanikov opozarja na te nedostatke Društva narodov in zahteva primerne korake, da se Madžarska prisili k spoštovanju mednarod-

nih pogodb. Konferenca veleposlanikov je sporočila te ugotovitve v posebni noti tudi madžarski vladi, ki je odgovorila, da bo v bodoče pravilno postopala. Kljub temu so sedaj vojaško kontrolo ukinili.

Mednarodna novinarska konferenca. 24. avgusta je bila v reformacijski dvorani otvorjena mednarodna novinarska konferenca, ki jo je sklicalo tajništvo Društva narodov. Konferenca se udeležuje nad 100 delegatov svetovnega tiska. Med drugim se bo bavila konferenca tudi s prometnimi olajšavami za novinarje in z vprašanjem zaščite avtorskega prava novinarskih vesti.

Političen atentat v Varšavi. V minuli noči je bil izvršen atentat na političnega agenta tajne policije Koltunkega. Komunisti so ga napadli v neki veži in oddali nanj tri strele. V brezupnem stanju so ga prepeljali v bolnico, kjer se bori s smrtjo.

Grčija razveljavlja pogodbo z nami glede Soluna. Zunanji minister Mihalokopulos je predlagal parlamentu razveljavljenje grško-jugoslovenske pogodbe o solunski coni. Zadeva je bila izročena v študij posebni komisiji, ki mora do konca oktobra podati svoje poročilo. Zunanji minister je v utemeljevanju svojega predloga naglasil, da predlagano razveljavljenje ni izraz nezaupanja in pomanjkanja simpatij do Jugoslavije, marveč hoče grška vlada s tem korakom le čuvati grške interese zlasti še, ker te konvencije ne ščitijo v dovoljni meri grške suverenitete.

Chamberlain na potu v Ženevo. Zunanji minister Anglije Chamberlain odpotuje v Pariz, nakar se poda v Ženevo na otvoritev zasedanja Društva narodov.

Mussolini inspiciira našo mejo! 25. avgusta dopoldne si je Mussolini ogledal v prosti luki zasidrano prekooceansko motorno ladjo Saturnia. Popoldne pa se je v spremstvu generala Cavallero, državne meje Mussolini in si ogledal pokrajino na naši strani. Bil je oblečen v mornariško obleko. V njegovem spremstvu so bili visoki italijanski generali. Na obrazu predsednika vlade se je zrcalila radovednost in se je dal časa razgovarjal s svojim spremstvom.

Medparlamentarne debate o krivcih svetovne vojne. Vedno in vedno se pojavljajo razprave in debate, katera država je v resnici kriva svetovne vojne. Ene dolžijo to, druge zopet drugo. Sedaj se vrši zopet taka debata. Zanimivo je pri tem to, da je v debati član angleške zbornice opozarjal, da priznajo glede vprašanja odgovornosti za izbruh svetovne vojne vsi resni zgodovinarji to, da se ta odgovornost ne sme naprtiti samo eni državi. — Ti zgodovinarji so najbližje resnice, pravimo mi.

Francosko-jugoslovenska pogodba. Ob priliki sestanka med Briandom in dr. Marinkovičem v Ženevi je podpisana francosko-jugoslovenska prijateljska pogodba.

Nemčija odobrila trgovinsko pogodbo s Francijo. Državni zbor je odobril nemško-francosko trgovinsko pogodbo.

Tajna pomorska pogodba med Anglijo in Japonsko. Reuterjev urad poroča iz Washingtona, da so ameriški uradni krogi dobili informacije, po katerih je bila med Anglijo in Japonsko sklenjena tajna pogodba glede bodočega oboroževanja na morju. Obe državi sta pristali na medsebojne garancije, ki naj jim zagotovijo nadmoč na morju. Pogodba je usmerjena proti Ameriki, ki noče sprejeti znanih predlogov angleške vlade glede pomorske razorožitve. V angleških krogih je izzvala ta vest veliko vznemirjenje.

Veliko poklicanih, a malo izvoljenih. Za volitve v Narodno skupščino je vložnih v celi Jugoslaviji, ki ima 56 volilnih okrožij 457 kandidatnih list z okroglo 4000 kandidati.

V Ljubljani so štiri liste. Lista SLS, nosilec dr. Korošec. Lista naprednega bloka (SDS) dr. Kramar. Socialistično-zedinaška lista nosilec Kitak. Lista delavskokmečkega republikanskega bloka (komunisti in bernotovci) nosilec dr. Lemež.

Na Kranskem je 5 list. Radičevska, nosilec Ivan Pucelj, SLS, nosilec dr. Korošec, SDS, nosilec dr. Žerjav, socialistično-zedinaška, nosilec Stane Likar, komunistično-bernotovska lista, nosilec inž. Gustinčič.

Na Štajerskem je 8 skrinjic. SLS z dr. Korošcem, radičevska s Stj. Radičem, SDS z dr. Pivkom, nemškonacionalna z dr. Mühleisnom, radikalna z dr. Ravnikom, socialistično-zedinaška s Petejanom, komunistično-bernotovska s Moederndorferjem in lista g. Zagorskega.

Naše gibanje.

Članske knjižice naj čimpreje dvignejo v pisarni Krajevnega odbora v Ljubljani sledeči člani: Bervar Ivan, Brecljnik Ladislav, Bučar Josip, Cilenšek Ivan, Dimnik Josip, Gale Jakob, Hribar Anton, Hribar Mihael, Hribar Jernej, Hribar Janez, Jeras Egidij, Kastelic Ignac, Kališnik Ivan, Müller Jožef, Marka Franc, Nučič Anton, Pečjak Ignacij, Perdevšek Anton, Suhadolnik Franc, Slapnik Josip, Špan Pavel, Štucin Alojz, Zavarl Valentin; **članice:** Abe Marija, Besničar Ivana, Ceglar Ivana, Cedilnik Marija, Dimnik Ana, Gerbič Uršula, Jančar Marija, Jenko Marija, Krašovec Hedvika, Kurant Barbara, Kačič Ivana, Kovič Marija, Lukanc Ela, Lipovšek Ana, Modic Minka, Mavc Marija, Mandek Marija, Novak Frančiška, Novak Marija, Škrjanc Ivana, Trpin Marija.

Kraj. odbor UVI v Trbovljah se najsrčneje zahvaljuje vsem darovalcem prostovoljnih prispevkov za veselico dne 31. julija t. l. in sicer so darovali: č. g. župnik iz Trbovelj Din 47, tov. Kosi Din 6, tov. Rozina Din 7, g. Vidmajer Din 10, g. Orešnik Din 60, neimenovani Din 14, Slak Ivan Din 5, Eržen Din 3, neimenovani Din 3, g. Vodušek, šolski ravnatelj in podžupan, Din 6, g. Plavšak, nadučitelj Trbovlje II, Din 4, g. Grossar, nadstražnik, Din 2, g. Ličar Din 2, g. Lapornik Din 4, g. Janžek Din 2, g. Adamlje Din 1, g. Pokelšek Din 4, Žir Franc Din 3, g. Peharc Din 10, g. Per Din 4, g. Radej Drago Din 10, g. Požun Edv. Din 5, g. Plevčak Din 10, g. Hutar Din 10, g. Kraner Din 6, skupaj Din 238. — Podpore od Krajevnega odbora so dobili sledeči člani in članice: Neža Kostonjevič, Loke, Din 150, Cecilija Jazbinšek, Hrastnik, Din 150, Angela Alič, Hrastnik, Din 100, Rozalija Špec, Loke, Din 75, Ludovik Oblak Din 150, Neža Suhadolčan, Loke, Din 50, I. Toman, Loke, Din 50, Marija Hribšek Din 75, Apolonija Šorl Din 125, Alojzija Gupfleitner Din 50, Marija Vivot Din 100, Marjeta Drnovšek Din 100, Alojzija Joka Din 50, Genovefa Čater Din 100, Helena Gričar Din 75, Angela Trbovc Din 100, Marija Anderlič Din 150, Ana Majcen Din 50, Otmar in Vida Valenčak, siroti, Din 300, Franca Ulrih Din 50, Neža Planinšek Din 100, Vrtačnik Franca Din 150, Terezija Sarp Din 50, Terezija Ramšak Din 75, Jakob Černe Din 150, Marija Lajovic Din 125, Robert Štrovs Din 100, Jakob Pišek Din 50, Vidmar Rudolf Din 150, skupaj Din 3000. — To je bila podpora, katero je Oblastni Odbor določil našemu odboru iz fonda za pasivne kraje. — Dalje so dobili še sledeči iz podpornega fonda: Šorl Apolonija Din 80, Ulrih Franca Din 80, Černe Jakob Din 150 in Franc Kodrin Din 100, ki je popolnoma slep. — Vsi imenovani se v imenu odbora najsrčneje zahvalujemo Oblastnemu odboru v Ljubljani

Iz Šoštanja. Krajevni odbor udruženja vojnih invalidov v Šoštanju naznanja tužno vest, da je umrl dne 7. avg. t. l. v najlepši življenjski dobi 34 let 60% vojni invalid Ivan Drobež iz Pesjega. Rajnik je bil že od začetka član in večletni odbornik Udruženja vojnih invalidov, sedaj ga je poglata beda v prezgodnji grob. Odbor se najlepše zahvaljuje vsem, ki so ga spremljali na zadnji poti, v prvi vrsti pa pevskemu odseku požarne brambe v Šoštanju, ki mu je ob grobu zapel v slovo »Nad zvezdami«, istotako tudi g. Antonu Bajtu, ki se je v imenu vseh navzočih ob grobu v kratkih in pretresljivih besedah poslovil od rajnega našega tovariša. Njegovi rodbini in sorodnikom pa izrekamo naše sožalje.

Jesenice. Ker se kljub ponovnemu opozorilu dogaja da članstvo prihaja k raznim odbornikom kadar so v službi v tovarni, prosimo naj vendar to že opusti ter se ravna po sklepu občnega zbora, na katerem je bila določena prva in tretja nedelja v mesecu kot poslovni dan in je vsako tako nedeljo eden izmed odbornikov od 8.—10. ure v brezalkoholni kavarni g. Torkarja na razpolago.

Največje težave imamo s prevedbami. Sodišče ne sprejema prošenj za obnove postopanja, ako niso opremljene z zdravniškim priporočilom uradnega zdravnika, g. uradni zdravnik pa zopet invalida ne preišče, ako nima tozadevnega navodila od okrajnega sodišča. Tako reducirani invalid v respicij ne ve, kaj mu je storiti?

Naše mnenje k temu je, da je v takem slučaju najbolje počakati. Po volitvah se bo gotovo z vso silo delalo na to, da socialno skrbstvo, pod katero spadajo tudi invalidske zadeve, preide v roke oblastnih skupščin, nakar bo upati da bodo i taki slučajji kot gori navedeni, pravično rešeni.

Na Jesenicah se gradi spomenik v vojni padlim Jesenčanom. Spomenik bo v obliki kapelice, katera bo stala na novem pokopališču ter bo dograjena koncem septembra ali začetkom oktobra. Ob vhodu v kapelo bosta dve bronasti plošči z imeni padlih. Kapela bo v

Iopi, v isti se bo izkopala grobnica za ostanke na Jesenicah umrlih vojakov, kateri so bili do sedaj na posebnem oddelku pokopališča pokopani. V odboru za postavitev spomenika so tudi trije tukajšnji invalidi, med njimi predsednik kraj. odbora.

Opomba uredništva: Glede reducirancev moramo izjaviti, da ne smejo čakati kaj bo po volitvah, ker imajo 6 mesečni rok, ki ga ne smejo zamuditi. Ako g. zdravnik noče drugače sprejeti, je dolžnost sodišča, da izda potrdilo na podlagi že vložene obnove, ali posebne prošnje. Tudi ne more sodišče nobenih vlog odklanjati.

Za tiskovni sklad je daroval Fröhlich Ivo, Celje, Din 16.— Najlepša hvala!

Vojne vdove. Dobili smo ponudbo iz Slavonske Požege, da rabi neki tamošnji kantiner žensko, katera bi pomagala pri kantini ter snajžila steklenice in lokal. Služba je lahka. Ker je dotični sam invalid in njegova soproga Slovenka, reflektira predvsem na kako pošteno in pametno vojno vdovo ali njeno že starejšo hčer. Plača bi bila po dogovoru, drugače pa je cela oskrba v hiši. Vdove ali njih hčere naj se javijo vsaj do srede septembra, ako reflektirajo in sicer na Oblastni odbor v Ljubljani.

Trboveljska loterija bo kmalu zrebana. Še je čas, da si preskrbite srečke. Razširjajte zadnji čas srečke povsod, da bo gmotni efekt za invalidski dom boljši.

Služba sluga dnevnika je razpisana na kmetijski poizkusni kontrolni postaji v Mariboru. Pravilno opremljene in kolekovane prošnje je vlagati do 10. septembra t. l. pri ravnateljstvu gori omenjene postaje. Več je razvidno v uradnem listu.

Člansko knjižico je zgubil tov. Vinko Pečnik, vojni invalid iz Vuzenice. Ima številko 8266. Kdor bi jo našel ali zasledil, naj to javi Krajevnemu odboru v Marenbergu.

Motorna kolesa so se pričela izdelavati v Angliji specijelno za invalide. Moderna industrija hoče olajšati kretanje pohabljenecv tudi s tem sredstvom. Na Kolinski razstavi v Nemčiji je izstavil nek nemški importer nekaj takih angleških izdelkov. Imejatelj izdelovalnice je sam invalid, ki si je najprvo zase napravil primerno motorno vozilo. V Angliji se nahajata sedaj že 2 tovarni, kateri izdelujeta samo motorna kolesa za invalide. Gotovo je, da so za vsako vrsto poškodbe posebni vzorci. Tudi električna vozila izdelujejo. Približna cena v naši valuti bi bila za eno tako kolo okoli 10 do 12 tisoč dinarjev.

Za odkupnine. Zopet smo dobili poročilo, da je komisija za odkup invalidnin vrnila pristojnim sreskim poglavarjem v izpopolnitev prošnje sledečih prosilcev: Ivana Sajovca iz Ljubljane VII, Franca Lipoglavška iz Vižmarjev, Antona Mraka iz Št. Vida nad Ljubljano, Pavla Ravnika iz Celja, Franca Bremšaka iz Mlake pri Kamniku, Josipa Cojhtarja iz Studencev, Ignaca Ivanjška iz Starega grada, Josipa Peklarija iz Krčevine, Ane Tajnikar. Ludovika Slane iz Mote, Jožeta Kukoviča iz Bezine, Vinkota Kosmača iz Ježice, Ludovika Flucherja iz Metave, Janeza Omejca iz Setnice, Jurija Horvata iz Tanče gore in Jakoba Cajnkarija od Sv. Tomaža. Ker prošnje ne izpopolnijo po predpisih pravilnika, potem se vračajo v izpopolnitev. Dotični naj se pobrigajo pri glavarstvih, da bodo preskrbeli vse potrebno.

Smrtna kosa. Dne 27. julija 1927 je umrl Konrad Walcher iz Velikega Boča, pošta Selnica ob Dravi. Navedeni je bil 60% vojni invalid in reden član Krajevnega odbora UVI v Mariboru. Pred tedni se je podal v invalidski dom v šolo, da bi se naučil čevljarske obrti. Tam je nenadoma zbolel na pljučnici. Vodstvo ga je takoj odposlalo v zdravilišče na Golnik, na žalost pa je bilo že prepozno. V par dneh je za vedno zatisnil oči. Walcher si je kal bolezn napopal že v vojni Zapustil je svojo staro mater, za katero je vestno in pridno skrbel. Ohranimo ga v spominu, sorodnikom pa naše sožalje.

Prezgodaj v grob. Na tragičen način je umrl dne 8. avgusta t. l. 60% vojni invalid Henrik Enčič iz Maribora. Bil je član Krajevnega odbora UVI v Mariboru. Enčič je šel loviti rake proti Sv. Jurju ob Pesnici. Pri hoji je moral med postajo Pesnico in Šent Iljem pasirati železniški tir in to ponoči med 10. in 11. uro. Neopaženo je privozil brzovlak iz Maribora proti Grazu in ga povozil. Bil je takoj mrtev, ker mu je zdrobilo lobanjo in tudi druge težke poškodbe je dobil. Ponesrečenec je zapustil dva majhna otročiča v starosti od 2—5 let. Ohranimo ga v častnem spominu, njegovi zaročenki vojni vdovi Julijani Senekovič, materi zapuščenih in nedolžnih otrok brez očeta naše iskreno sožalje.

Druge novice.

Nov prvi državni pravdnik v Ljubljani. Imenovan je za prvega državnega pravdnika v Ljubljani dr. Grasselli, državni pravdnik v Mariboru.

Fašisti razpuščajo še nadalje slovenska društva. Tržaški prefekt je razpustil tržaško Telovadsko zvezo in sportno društvo Adria na Proseku z motivacijo, da je delovanje obeh organizacij v nasprotju z nacionalnim redom. Premoženje je bilo zaplenjeno in pripade državi. Oblast je razpustila »Kmetško čitalnico« v Podgori z isto motivacijo.

Glavna vodovodna cev v Gradcu počila. 23. avgusta popoldne je v graškem mestnem vodovodu počila glavna vodovodna cev, ki dovaja vodo za mesto. Vsled tega je nastalo po mestu veliko pomanjkanje vode. Razen tega so ogromne mase vode, ki so iztekle, poplavlile Andritz in okolico, tako da je morala pomagati tudi požarna bramba. Požarna bramba je napolnila z vodo vse tanke, ker bi v slučaju ognja ne mogla dobiti pravočasno vode.

Zopetna eksplozija municijskega skladišča v Rumuniji. V Albi Julii je eksplodiralo municijsko skladišče. Poškodovana je bila železniška proga ter so morali ukiniti železniški promet. Število žrtev še ni znano.

Ustanovitev grškega fašizma. V Atenah se je te dni vršilo ustanovno zborovanje grških fašistov. Organizirani bodo popolnoma po italijanskem vzorcu, za razliko od italijanskih fašistov bodo nosili mesto črni rumene srajce.

Oton Župančičeva proslava na Vinici. 21. in 22. avgusta je na Vinici bilo zbrano lepo število slovenskih študentov, da proslave slovenskega pesnika Otona Župančiča. V soboto zvečer so že njegovi materi zapeli podoknico. V nedeljo je bila akademija, kjer so se deklarirale in pele pesmi in kjer je nadučitelj v p. Fran Lovšin v lepem govoru pojasnil pesnikov pomen. Med akademijo je v imenu dijaštva gđ. Ada Vajdičeva izročila pesnikovi materi lep šopek. Brzobjavne pozdrave so poslali general Rudolf Maister, Engelbert Gangl, dr. Niko Zupančič in drugi.

Nov projekt o komercijalizaciji železnic. Vsled splošnega odpora je minister prometa umaknil prvotni projekt ter izdelal nov načrt, ki se približuje čehoslovaškemu sistemu.

Svečano sežiganje trupel po nedolžnem justifikiranih Sacco in Vanzetti se je izvršilo v nedeljo 28. avgusta. Celi teden pred tem je po ves dan nad 5000 ljudi hodilo na pokopališče k truplom justifikiranih. Odigrali so se pretresljivi prizori. Cele kolone policije so morale vzdrževati red. Nepopolna množica je bila pri sežiganju navzoča, ki je bilo nad vse svečano. Po vseh večjih mestih Amerike so se vršile žalne svečanosti. Žari s pepelom sta se izročiti Saccovi vdovi, oziroma Vanzettijevi sestri. Organizacije so se odločile, da izsilijo obnovev razprave. Za preostale po Saccu in Vanzettiju bodo prirejene zbirke.

Odprava smrtne kazni na Danskem. Pravosodni minister je naznanil, da bo smrtna kazen odpravljena.

Nesreča japonske križarke. Pri nekem nočnem manevru mornarice pri Maizuru je zadela križarka Yindzu v torpednega rušilca Varadi. Rušilec se je v 15 minutah potopil, pri čemer je utonilo 90 mornarjev in 12 častnikov. Od posadke je bilo mogoče rešiti le 22 mož. Istočasno sta se zadela križarka Waka in torpedni rušilec Ashi, pri čemer je utonilo 27 oseb. Ladji Yindzu in Ashi sta zelo poškodovani.

Nemški zvezdogled odkril novo zvezdo. Astronom Max Wolf je odkril novo zvezdo devetega razreda.

Krava potopila in rešila gospodarja. Minuli torek je hotel posestnik Makovec iz Prekarja pri Kresnicah peljati kupljeno kravo in mladega junčka v čolnu brodarja Grčarja preko Save domov. Junček je radevolje vstopil, krava pa se je čolna branila. Ko so videli, da krava noče v čoln, so jo siloma hoteli spraviti vanj. Kravi pa to početje ni ugajalo. Skočila je z obrežja preko čolna v tri metre globoko Savo in potegnila s seboj lastnika Makovca, ki je kravo krepko držal za vrvi. Makovec in krava sta takoj izginila v kalni vodi. Navzoči so že mislili, da bo po njem. Kmalu pa se je iz vode pokazalo rogovje in roka potopljenca. Makovec se je namreč tudi v vodi krčevito držal za vrvi in to ga je rešilo. Krava ga je potegnila na suho.

Smrtonosen mušji pik. Pred dnevi je posestnico Marijo Korenovo v Topolšici pri Šoštanju pičila muha v zapestje. Posestnica se kljub zdravnikovemu naročilu ni podala takoj v celjsko bolnico. Šele dva dni pozneje je šla v bolnico, a je bila vsaka zdravniška pomoč že prepozna. Korenova je še isti dan umrla zaradi zastrupljenja krvi.

Mlad utopljenec obujen k življenju. V Škofji vasi se je kopal v Hudinji letni Pilihov rejenček. Ker ni znal plavati, se je potopil. To je videla domača dekla, ki je začela klicati na pomoč. Ker ni bilo nikogar v bližini, je stekla po Alojzija Snedeca, ki je skočil v vodo, dotipal z nogami dečka in po daljšem trudu prinesel na suho. Takoj je začel z oživljanjem utopljenca. Zdravnik iz Vojnika je ugotovil, da je deček še pri življenju in odredil vse potrebno. Dasi je kmalu pokazal znake življenja, se je predramil šele po preteku 24 ur.

Cene tujemu denariu. 1 dolar je 56.20 do 56.30 Din, 100 avstr. šilingov je 800.50 do 803.65 Din, 100 čehoslov. kron je 166.85 do 167.65 Din, 100 franc. frankov je 220 do 222 Din, 1 nemška marka je 13.50 Din, 1 madž. pengő je 9.92 Din, 100 lir je 308.25 Din.

Silen potres v Ameriki. »Exchange Telegraph« poroča, da je razsajal preteklo nedeljo v notranjosti Kalifornije katastrofalen potres. Vse telefonske in brzobjavne

zveze so prekinjene, tako da manjkajo vsa podrobnejša poročila. Sodi se, da je potres povzročil ogromno škodo. Ameriške oblasti so odposlale v Kalifornijo letalske izvidnike, da ugotove resničnost teh vesti in pošljejo reševalne in pomožne ekspedicije.

Potres na Japonskem. Uradno se poroča, da je potres v provinci Formozi zahteval 11 človeških žrtev. Okoli 50 oseb je bilo težko ranjenih in 950 hiš porušenih.

Raznoterosti.

Kruh iz moke z otrobi vred. Kruh, spečen iz moke, ki je zmleta z otrobi vred, je zelo zdrav. Kadar prineseš pšenico v mlin, reci, naj se ti z otrobi vred zmelje. Mlinar se bo branil, ker mu tako mlenje nikakor ne ugaja, kajti napravi mu mnogo nepotrebnega dela, če ima le en kamen. Od te kosmate moke vzemi potem en, dva, tri ali štiri litre, za kolikor ljudi hočeš speči, in vmešaj testo s krompom ter ga postavi čez noč na primerno toplo mesto.

Pazi pa, da v tako testo ne pride prav nič drugega, torej nič drož, nič soli, nič drugih dišav. Drugo jutro specij iz testa štrucice, katere deni v peč za kruh ter jih pusti ondi kako poldrugo uro.

Pri pobiranju štruc iz peči imej vrel krop pri rokah, kamor vtakni vsako iz peči došlo štruco še vročo za kake tri do štiri sekunde, to je tako dolgo, da do štiri našteješ, nato jo pa zopet porini za malo časa nazaj v peč. Na ta način si pečejo kruh redovniki trapisti. Pomakanje kruha v krop ima namen, da napravi kruh okusnejši in tečnejši. Za slabotne ljudi je tak kruh izredno velike vrednosti pred vsem zaradi vitaminov, ki jih vsebuje.

Pajek kot vremenski prerok. Naš kmet iz kretenj raznih domačih živali, leta in petja ptičev često sklepa, kakšno vreme se obeta za drugi dan. Še bolj zanesljiv vremenski prerok pa je pajek, ki se ga v nekaterih krajih poslužujejo za vremensko napoved. Če n. pr. grozi veter ali dež, pajek skrajša niti svoje mreže in ostane v tem položaju toliko časa, dokler je vreme nesigurno. Če so niti dolge, potem je baje z gotovostjo računati, da bo vreme trajno lepo. Če je pajek len in nepremično ždi v svoji mreži, je računati z dežjem. Če se pajek med dežjem loti posla, se nam obeta lepo vreme v najkrajšem času. Če se pajek med 6. in 7. uro zvečer suče okoli mreže, je pričakovati lepo in jasno noč.

Praktična navodila.

Ako je zamašek predebel za steklenico, katero hočemo zamažiti, valjajmo ga na trdi podlagi z desko ali čem drugim. V kratkem času bo zamašek postal daljši in ožji.

Kadar si barvane čevlje zamažemo tako, da jih navadnim potom ne moremo osnažiti, jih nategnimo na kopito ter zmijemo z mlačno vodo, kateri pridenemo nekoliko salmijaka in navadnega mila. Ko je usnje suho, namažimo s kremo kot običajno in čevlji bodo kakor novi.

Zrcala ni lahko osnažiti. Zdrobimo indigo (plavilo) ter presejemo. Nato vzamemo mokro krpico, katero pritisnemo nalahko na indigo, da se nabere nanjo prah ter obrihamo zrcalo. Nato pa obrišemo z čisto krpo. Zrcalo bo popolnoma čisto.

Medenino snažimo, ako nimamo paste ali kaj drugega, z pepelom lesa. Ako pepel pomešamo z špiritom ter medenino z njim dobro obrihamo, smo dosegli isto kot pa z dragimi preparati.

Kozarec iz močnega stekla bo počil, ako nalijemo vanj vročega čaja ali groga. Kdor je oblagodarjen s svetskimi dobrinami, ta ima tudi srebrno jedilno orodje pri hiši. Ako v kozarec postavimo srebrno žlico, bo ta v prvem hipu vso vročino kroga vzela nase, tako da spremenj temperaturo in kozarec ne bo počil, posebno, ako je žlica velika. Tudi z žlicami drugačne kovine se da to doseči, vendar ne tako točno, kajti srebro jako hitro sprejema vročino.

Kako je postopati z emajlirano posodo. Taka posoda je navadno draga, zato je priporočljivo, da gospodinjje z isto takole postopajo: 1. Nikdar ne vlij v ravnokar izpraznjen vroč lonec mrzle vode, kajti emajl tega ravnokar ne prenese, kot razgret človek mrzle kopelji. 2. Umiti lonci nikoli ne postavimo na vroč štedilnik, kjer naj bi se posušili. Vedno ga le obrišemo s krpo. 3. Nikdar lonca postaviti na odprt ogenj, ako ni v posodi voda ali mast. 4. Mast polagoma stopiti, da se sicer prazna posoda prehitro ne segreje. 5. Ožgane lonce nikdar ne drgnimo z ostrim predmetom, pač pa pustimo čez noč namočene v vodi. 6. Pazimo da nam emajlirana posoda ne pade na tla, okrušena prične kmalu rjaveti.

Razširjajte in čitajte naš list!

Izdaja Udruženje vojnih invalidov.
Odgovorni urednik: Stanko Tomc.
Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.
Zanjo odgovarja: France Štrukelj.